

- Et øjeblik

Af Birgitte Arild Nielsen

Indledning

Øjeblikket er det sekund eller de sekunder, hvor oplevelsen af en situation mellem den døvblindfødte og mig som partner ophøjes til en fælles mening.

Det er de øjeblikke, som giver mig lyst til mit arbejde. De driver mig fremad mod nye øjeblikke og videreudvikling. Gennem de øjeblikke kan jeg skabe relationen og lære den døvblindfødtes personlighed at kende gennem den.

Ud fra de erfaringer og oplevelser, jeg har haft med døvblindfødte, tror jeg, at den døvblindfødte oplever at disse øjeblikke, om end de kan virke kaotiske og svære, er øjeblikke, som udvikler relationen og indsigten i det menneske – her partner – som han/hun står overfor.

Det er i disse øjeblikke, at vi ikke er partner og døvblind, men to mennesker som mødes. Det er i disse øjeblikke, at min relation til den døvblindfødte etableres, udvikles, forandres eller bare manifesteres. Det er de øjeblikke, som giver mig lyst til at blive i dette arbejdsfelt.

Det handler i høj grad om, hvordan vi kommunikerer med hinanden, hvad vi vil med hinanden, og ud fra hvilket perspektiv vi opfatter vores møde.

Måske er det at være bevidst om øjeblikkets betydning, indhold, varighed og vigtighed lige præcis det, som er det vigtigste for mig som partner. Netop fordi det måske er i disse øjeblikke, at forandring skabes og subjektet kommer tydeligst frem?

Ifølge Daniel Stern (2004) kan dette øjeblik opstå for os selv, men i denne sammenhæng vil jeg beskæftige mig med det, der sker imellem to mennesker. Og som Daniel Stern siger: "De mest interessante nuværende øjeblikke opstår, når to sind mødes".

For mig at se handler det om, hvordan vi kan have mere fokus på subjektet i mødet med vores brugere. Jeg mener derfor, det vil være indlysende at belyse øjeblikket ud fra det dialogiske perspektiv.

Birgitte Arild Nielsen
Pædagog på Geelsgårdskolens
Marts 2009

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
Indledning	3
Problemformulering	4
Metode	5
Teoriafsnit	5
Daniel Sterns teorier	5
Det nuværende øjeblik	6
Nu-øjeblikket	6
Møde-øjeblikket	7
Intersubjektivitet	7
Det dialogiske perspektiv	8
Transaktion modellen	10
Analyse	11
Præsentation af Lars og partner	11
Beskrivelse af videoklip	12
Analyse 1	15
Analyse 2	17
Konklusion	17
Perspektivering	20
Litteraturliste	21

Note:

Ifølge internationale standarder, bla. ICF, er det mest korrekt at skrive ”personer med medfødt døvblindhed”. Jeg vælger at bruge betegnelsen ”døvblindfødt” - af hensyn til læsbarheden.

Jeg har flere steder valgt at oplyse det engelske ord i parentes. Det skyldes at jeg dels har læst engelsk materiale, dels at det er svært at finde begreber, der dækker den engelske betegnelse.

Problemformulering

I min opgave vil jeg se på:

- Hvordan det er muligt at skabe en ramme, i hvilke disse øjeblikke kan opstå ?
- Hvordan vi som partnere - ud fra et dialogisk perspektiv - bruger de "nuværende øjeblikke" i vores stræben efter større forståelse for hinandens personlighed ?
- Og kan bevidstheden om disse øjeblikke, ud fra et dialogisk perspektiv, være med til at skabe og udvikle dialogen ?

For hvad er det i dette meget korte øjeblik, der gør, at vi overfor hinanden agerer, reagerer og mærker, det vi gør? Er det f.eks. en hånd på den andens skulder, det at være stille sammen, at blot se på hinanden, at søge et fælles mål, der betyder, at vi opnår en oplevelse af noget særligt, eller er det en fornemmelse, vi ikke kan forklare?

Og er disse øjeblikke og bevidstheden om dem afgørende for, om vi kan skabe en hverdag, hvor vi gennem intersubjektivitet kan opnå større forståelse for hinandens subjekt?

Metode

I min opgave vil jeg komme ind på Daniel Sterns teorier omkring det nuværende øjeblik. Jeg vil se på hans teorier ud fra et dialogisk perspektiv og derigennem se, om det er muligt at skabe dialog ud fra disse øjeblikke. Når man snakker dialogisk perspektiv, er det relevant at læse Ivana Marková, så hendes teorier vil jeg også komme ind på.

Gennem ovenstående teorier vil jeg se på et eksempel fra praksis, som er optaget på video. Jeg har optaget en sekvens som illustrerer et eksempel på et særligt øjeblik, hvor to sind mødes, og hvor lærer og elev begge får en oplevelse af, at man er den andens opmærksom værdig.

Ud fra disse refleksioner og hypoteser vil jeg beskrive, hvad jeg mener, at en kompetent partner skal være opmærksom på.

I denne forbindelse vil jeg bruge transaktionsmodellen som analyseredskab. Transaktionsmodellen har jeg valgt at bruge, fordi den som udgangspunkt tager afsæt i den gensidighed, der ligger i en transaktion. Den fokuserer på de problemer og kritiske punkter, som meget tit kan opstå i transaktionen og dermed være afgørende for barnets udvikling. Den har tid som en væsentlig faktor, hvilket jeg også nævner i min indledning omkring den relation og de erfaringer, der opstår mellem lærer og elev. Situationen blev set af andre kollegaer, og de opfattede også episoden som noget særligt.

Som jeg skriver i forordet, illustrerer eksemplet en situation, som gør, at jeg fagligt og menneskeligt bliver motiveret og inspireret til at bygge videre på vores relation, for derigennem at forstå den døvblindfødte og se det menneske, som er bag "diagnosen".

Teoriafsnit

Daniel Sterns teorier

Når Daniel Stern (2004) snakker om et nuværende øjeblik, snakker han om en tidsbestemt oplevelse, der opstår i mellem to mennesker, som mødes.

Han ser Nu'et som noget unikt. At det, som opstår netop nu, aldrig helt overskygger fortiden og aldrig helt udslettes af fremtiden, for denne skiften mellem tid foregår næsten kontinuerligt fra øjeblik til øjeblik i kunst, liv og psykoterapi.

Stern deler disse møder op i 3 forskellige møder. Det nuværende øjeblik, nu-øjeblikket og møde-øjeblikket.

Det nuværende øjeblik

Det nuværende øjeblik er et kortvarigt bevidsthedsforløb, hvor to parter hver især har fornemmet den andens oplevelse og følt gensidig deltagelse i den andens oplevelse. Altså med andre ord: begge parter forstår implicit, hvad der sker.

Det nuværende øjeblik er kort, varer max 10 sekunder. Det betyder, at der over tid i en ikke afbrudt og sårbar samspilssituation kan opstå flere nuværende øjeblikke efterfølgende hinanden.

Det nuværende øjeblik er skabt med et enkelt indhold. Det er det, som optager sindet i netop dette sekund, der leves nu. Det er ofte svært at fange og få fat i det nuværende øjeblik, da vi meget ofte springer hurtigt ud af den aktuelt igangværende oplevelse for at indtage et objektivt/udefra perspektiv. De er øjeblikke, som beskriver en fornemmelse af den andens jeg, stil, personlighed, interesser eller konflikter.

Det nuværende øjeblik er temporalt dynamisk. Det rummer vitalitetsaffekter, som f.eks. forventning og forløsning. Kan du se mig, afventning og forløsning, når udspil responderes eller negligeres. Disse vitalitetsaffekter kan være accelererende, eksploderende, aftagende, ustabile, energiske eller prøvende for bare at nævne nogle eksempler.

De oplevede følelser, f.eks. glæde og frustration, aftegner en tidsform. Daniel Stern kalder det en temporal profil af analoge stigninger og fald. Det er således de ovennævnte vitalitetsaffekter, som giver den temporale struktur.

Det betragtes ifølge Daniel Stern, som det grundlæggende i relationsoplevelser.

Nu-øjeblikket

Et nuværende øjeblik optager det subjektive nu, og som nævnt ovenfor består det af mange små oplevelser, der er samlet i det subjektive nu. En subjektiv oplevelse kan være tilstrækkelig ny eller problematisk for at komme ind i bevidstheden og blive et nuværende øjeblik. Og det er dette Daniel Stern(2004) kalder et nu-øjeblik.

Et nu-øjeblik er et nuværende øjeblik, som opstår i et nu, hvor begge parter er usikre på kontekst og kan fornemme en spænding imellem dem. Disse øjeblikke opstår sandsynligvis i bevidstheden, fordi de brød med forventningen om, hvad der skulle ske. Der er tale om noget nyt, og det i sig selv gjorde situationen ladet af spænding.

Stern kalder også dette øjeblik for Kairos øjeblikket. Kairos kommer af det græske ord Kai-ros, som betyder gunstigt øjeblik eller det øjeblik, hvor noget bliver til. Kairos er både en subjektiv og psykologisk tidsenhed. Det er et øjeblik, som rummer en implicit intention om at assimilere eller akkommodere det nye eller handle, altså løse problemet. Det er et mulighedernes øjeblik, en nu-hed, hvor hændelsen kræver handling eller er gunstig for handling. Det er sådan, at de særlige oplevelser, der i hverdagsrelationer forandrer ens livsforløb, som regel indtræffer i det øjeblik, der opleves rigtigt eller vigtigt. Ikke kun efter det er sket, men også mens det sker.

Møde-øjeblikket

Dette øjeblik følger som regel efter nu-øjeblikket. Det er netop her i møde-øjeblikket, at den krise, der kan være opstået og blevet skabt i nu-øjeblikket, løses.

Det er i dette øjeblik, at det intersubjektive felt imellem de to parter forandres. Fordi den i nu-øjeblikket opståede krise afføder en reaktion, som er meget specifik for specielt dette øjeblik. Det kan ikke være en generaliseret reaktion, da den må være specifik og autentisk og må synliggøre begge parter personligheds-subjekt. Det er nødvendigt, da der netop i dette øjeblik foregår en intersubjektiv deling, der ændrer det intersubjektive felt mellem de to.

Den følelsesmæssige ladede deling udvider det intersubjektive felt, så deres gensidige fornemmede relation er anderledes end tidligere.

Dette leder mig over i næste afsnit.

Intersubjektivitet

Ved 7-9 mdr. alderen opdager spædbarnet, at det har sit eget sind (f.eks. bevidsthed, ønsker, følelser, opmærksomhed, erindringer, alle de livfulde hændelser samt bevidste og ubevidste tanker, som finder sted i vores indre), og at andre har deres (Stern 2004).

Gennem den andens tolkning, reaktion på og indlevelse i barnets affektive opleven, er barnet nået til at erkende, at det kan delagtiggøre andre i sine indre, subjektive oplevelser, og at andres psyke fungerer uafhængigt af dets egen. Barnet og den anden bevæger sig ind i det intersubjektive felt.

Denne tilstand af overensstemmelse kaldes intersubjektivitet eller affektiv afstemning. Gennem denne afstemning udvikler barnet en bevidsthed både om sig selv og den anden, hvilket er grundlagene for nærhed og fællesskab.

Stern ser intersubjektivitet som en betingelse for det at være menneske. Han siger omkring intersubjektivitet i terapeutisk forløb: "Ønsket om intersubjektivitet er en af hovedmotivationerne, der driver en psykoterapi fremad" (Ibid., s.112).

Altså ønsket om at blive forstået og delagtiggøre andre i, hvordan det opleves at være en selv. Og som han videre skriver: "Dette ønske opvejes ganske vist delvis af forskellige former for frygt. Når vi ser nærmere på den terapeutiske proces, finder vi, at den lettest forstås som regulering af det intersubjektive felt mellem terapeut og patient," (Ibid.,s.112).

Den spænding, som kan opstå i skabelsen af dette rum, kræver altså, at begge parter afstemmer hinandens ego i ønsket om intersubjektivitet, og derigennem regulerer det intersubjektive rum.

Når to sind mødes skabes intersubjektivitet. Men intersubjektivitet former i lige så høj grad de to sind, subjektet. Et differentieret selv er i virkeligheden en betingelse for intersubjektivitet og subjektivitet, ellers ville vi blive kopier af hinanden.

Det dialogiske perspektiv

Per Lorentzen (2006) skriver ”Kommunikation ses ikke (bare) som en overføring av budskap eller en utveksling av informasjon mellom to eller flere personer. Tvert om ses kommunikasjon som en skapende prosess, hvor spesifikke hendelser og øyeblikk tilbyr de som kommuniserer og samhandler, anledning til å åpne tidligere utilgjengelige og lukkede muligheter gjennom å utveksle og ”bytte” perspektiver” (s. 132).

I et dialogisk perspektiv er kommunikation en eksistentiel ting for mennesket. Kommunikation er en ufravigelig bestanddel af det at blive og være menneske. Mennesket har en kapacitet i sig, som kan skabe dialogisitet med en anden. Virkeligheden, som vi oppfatter og forstår den, såvel som vores identitet skabes i og gennem vores kommunikation.

Fokus er interaktion – det individuelle vokser med interaktion. Det er her vi lærer noget om os selv og den anden. Mennesket er født med social følelse og fornemmelse, altså åbenhed mod andre.

Marková (2006) snakker om Ego-Alter interaktion, hvilket betyder, at det er i dette møte - afhængigt af dialogiske kompetencer - der skabes mulighed for at udvikle tanker, sprog og refleksion af selvet. Endvidere snakker hun om Ego-Alter-Objekt, hvilket omhandler, at forståelse skabes i en triade. Sindet er rettet mod den anden eller det andet (Ego, Alter, Objekt).

Den anden kan være en konkret anden (kropsholdning mod, en blikretning ex.). Det kan være en ide om en anden (tænker på én, som måske slet ikke er til stede), og det kan være en selv (jeg har f.eks. flyttet mig i sindet (det mentale rum (Ask Larsen, 2004))). Grundlaget for forståelse er kommunikation. I denne sammenhæng er objekt ikke absolut en ting, men noget som man forsøger at forstå (en relation for eksempel).

Sindet er ikke kapslet ind i kroppen, men er rettet udaf. Det er relationelt og i konstant bevægelse. Marková (2006) taler i denne forbindelse om inner Alter. En slags indre stemme, en tredje stemme, som regulerer os og viser sig. Sindet kan have mange stemmer, og de kan være modsætningsfyldte. Det kan f.eks. være samvittighed, individuelle eller kollektive erfaringer, forpligtelser og loyalitet, det usikre Alter eller over-jeg.

Det er ifølge Marková vigtigt, at vi ikke har for mange modsatrettede stemmer, for så er der ingen ro i vores sind. Vi skal gerne have nogle accepterende anerkendende stemmer for at få agens (Agency) – at være et handlende subjekt. Så selv om to mennesker mødes med store intentioner om og stræben efter subjektivitet, kan det hæmmes af en eller flere indre stemmer.

Også Marková snakker om intersubjektivitet (2006). For det er netop i dette rum, at den indre verden vises til andre og gøres synlig i tilstrækkelig grad til, at to mennesker tænker og føler det samme.

Det dialogiske sind stræber mod intersubjektivitet for at forstå og acceptere det subjektive. Ved at få den anden til at se ens subjektivitet, skabes der mere styrke i subjektiviteten, og der bliver mulighed for dannelsen af mere. Man føler sig mere værd i lyset af den andens accept. Det, at have en oplevelse af den andens accept, skaber en grundlæggende følelse af tryghed (Trust). Og i trygheden finder mennesket mod til at vise sin personlighed.

I dialogen, hvor to sind mødes med alt det begge har med sig, skabes en spænding (Tension). For eksempel kan den spænding opstå i forskellen på position og perspektivering af et objekt. Denne spænding skaber dynamik, som gør, at der opstår intention/hensigt og opmærksomhed mod en fælles forståelse.

Det dialogiske sind stræber mod subjektivitet. Mit sind viser sig frem som handlende subjekt (Agens). Ligesom når små børn bevæger sig væk fra deres mor, det trygge, og udforsker verden.

Og det dialogiske sind retter sig mod den anden. For at den anden skal acceptere mig som handlende subjekt. Som når små børn siger/viser ”se mig”.

Transaktion modellen.

Sameroff og MacKenzie (2003) udviklede en analyse model som tog udgangspunkt i, at barnet og dets omgivelser skal ses som et hele. De bygger modellen på, at udvikling hos barnet opstår som et produkt af fortsatte dynamiske interaktioner (over tid) mellem barnet og de erfaringer/oplevelser, de får i mødet med en anden - her familie eller anden social kontekst. De fokuserer på de aspekter, som kan skabe asymmetri i interaktionen og dermed et sårbart udviklingsmiljø for barnet.

Ifølge teorien (Sameroff og Feise, 1990) er barnets udvikling et resultat af en række udvekslinger mellem to individer i en fælles ramme, som følger specifikke principper. (f.eks. forventninger og gensidighed). Ved at undersøge styrker og svagheder i den opstillede ramme og de forventninger, som ligger mellem parterne, kan man nærme sig en mere solid intervention, og dermed minimere de usikkerhedselementer der kan være.

I nogle eksempler er det små ændringer i barnets foranstaltninger som eksempelvis medicin eller kost, der kan gøre en forskel. I andre tilfælde vil en ændring i forældrenes perception af barnet være en strategi for optimering af interventionen. Her menes der at have fokus på deres attitude, overbevisninger og tanker. Og sidst kan det være, at man koncentrerer sig om forældrenes evne til at interagere med deres barn.

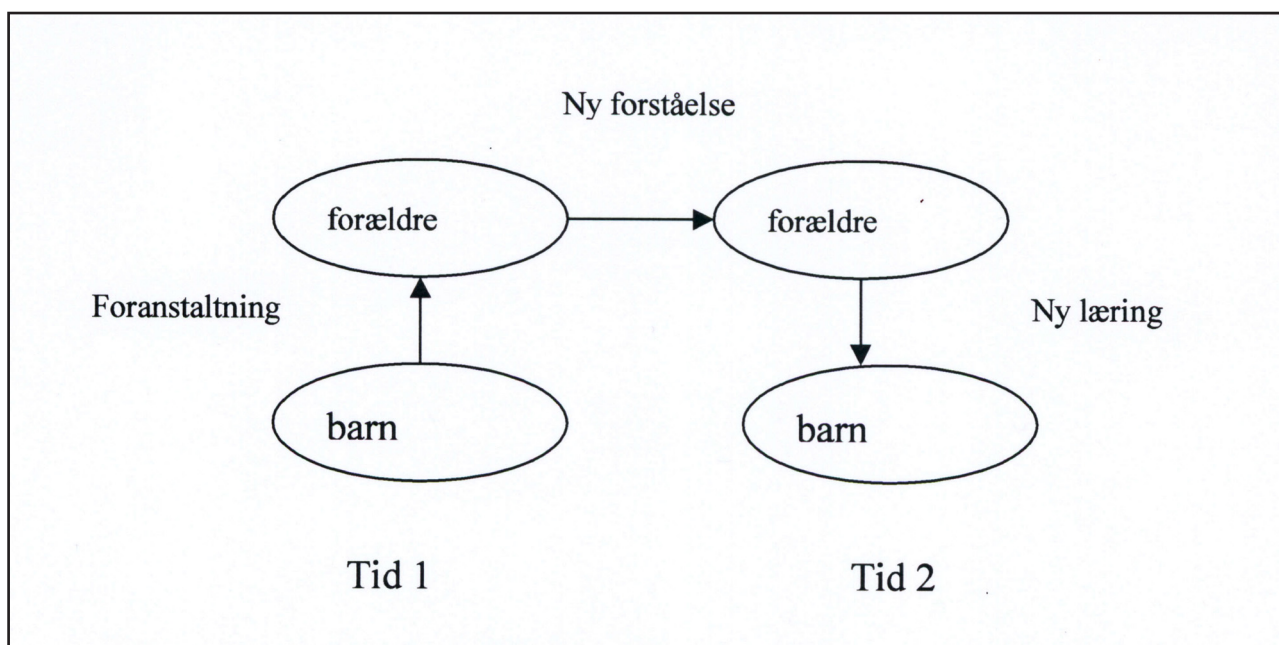
Sameroff m.fl. kalder disse tre former for interventionsstrategier for Foranstaltninger, Ny forståelse og Ny læring (Remediation, redifinition, reeducation). I intervention skal fokus ligge på en eller flere af disse kategorier. Barnet stimulerer sine forældre gennem opførelse eller optræden, forældrene fortolker, og tillægger det mening for derefter at reagere med en form for omsorg.

Analyse

Min analyse består af tre dele. En kort præsentation af Lars og hans partner (som er mig selv), en beskrivelse af, hvorfor jeg har valgt disse videoklip og dernæst selve analysen.

Jeg vil lave en analyse med udgangspunkt i transaktionsmodellen (se model nederst på siden). Når jeg synes transaktionsmodellen passer fint sammen med mine valgte teorier, er det fordi, modellen ifølge teorierne kan støtte op om, at relationen og dialogen handler om, hvad parterne må komplementere kommunikationen med. Det handler om at udfylde hinandens rum med noget andet. Vi bygger viden på hinandens bidrag. Relationen er det bærende - jeg bliver et tænkende væsen i kraft af dig.

Ved hjælp af min analyse og de valgte teorier vil jeg se på, hvad jeg som partner skal gøre og være opmærksom på, for dels at skabe en ramme i hvilke disse øjeblikke kan opstå, dels hvordan jeg som partner kan bruge disse øjeblikke som en måde til at udvikle det menneskelige og dialogiske rum. Jeg vil se på, hvad der sker på et mikroniveau i analysen, hvad der primært bliver skabt af ny forståelse, ny læring og dermed partnerkompetence. Og sidst vil jeg se på, hvilken effekt disse møder kan have for fremtidige møder.

Model af interventions strategier efter transaktionsmodellen (Sameroff og MacKenzie 2003)

Præsentation af Lars og partner

Lars er en ung mand på 16 år. Han er født med Rubella syndrom, hvilket betyder, at han er født med grå stær, hjertefejl og svær hørenedsættelse. Han har en tidlig tilknytningsforstyrrelse og har igennem årene haft svært ved de nære relationer. Han har opmærksomhedsforstyrrelser, så det er svært for Lars at blive i en aktivitet eller dialog over tid.

Lars bruger synet til orientering og henter bl.a. derigennem information fra omgivelserne. Synet virker dog bedst i kendte omgivelser.

Lars bruger primært en sans ad gangen, og han inddrager sanserne på skift afhængigt af hvilken situation, han er i. At anvende stemme, taktilitet og visuelle stimuli er vigtig. Hvis kun visuelle stimuli anvendes, vil Lars miste mange elementer i kommunikationen.

Lars kommunikerer ved hjælp af mimik, øjenbevægelser, lyde, kropslig kontakt, pegning, foto, boardmaker, kropslige gestus (intensitet, kraft og styrke) og enkelte konventionelle tegn. Lars fører ofte nærpersonen hen til noget, han ønsker at kommunikere om.

Lars kan have meget svært ved at få udtrykt sine behov, men han er meget vedholdende og prøver andre kommunikationsmuligheder på en meget kompetent måde.

Jeg har kendt Lars i 5 år. Vi har en tæt relation, og der er skabt en tryk base mellem os. Vi har oplevet mange ting sammen, og jeg har godt kendskab til Lars's forskellige måder at kommunikere på. Nærpersonerne omkring Lars kommunikerer med og til Lars ved hjælp af tale, erfaringsbaserede gestus, taktile og visuelle tegn, fotos og boardmaker.

Beskrivelse af videoklip

Jeg har lavet analyse af to videoklip for at illustrere to situationer, hvor der for mig at se opstod noget særligt.

På videoen sidder Lars og jeg sammen. Vi har lige afholdt Lars' fødselsdag for de andre unge, og vi sidder tilbage, da begge situationer opstår. Jeg har tidligere tændt adskillige stjernekestere, men for mig at se har Lars ikke vist tydelig interesse. Lars og jeg sidder tæt. Der er ingen agenda, men en tydelig tilgængelighed for hinanden.

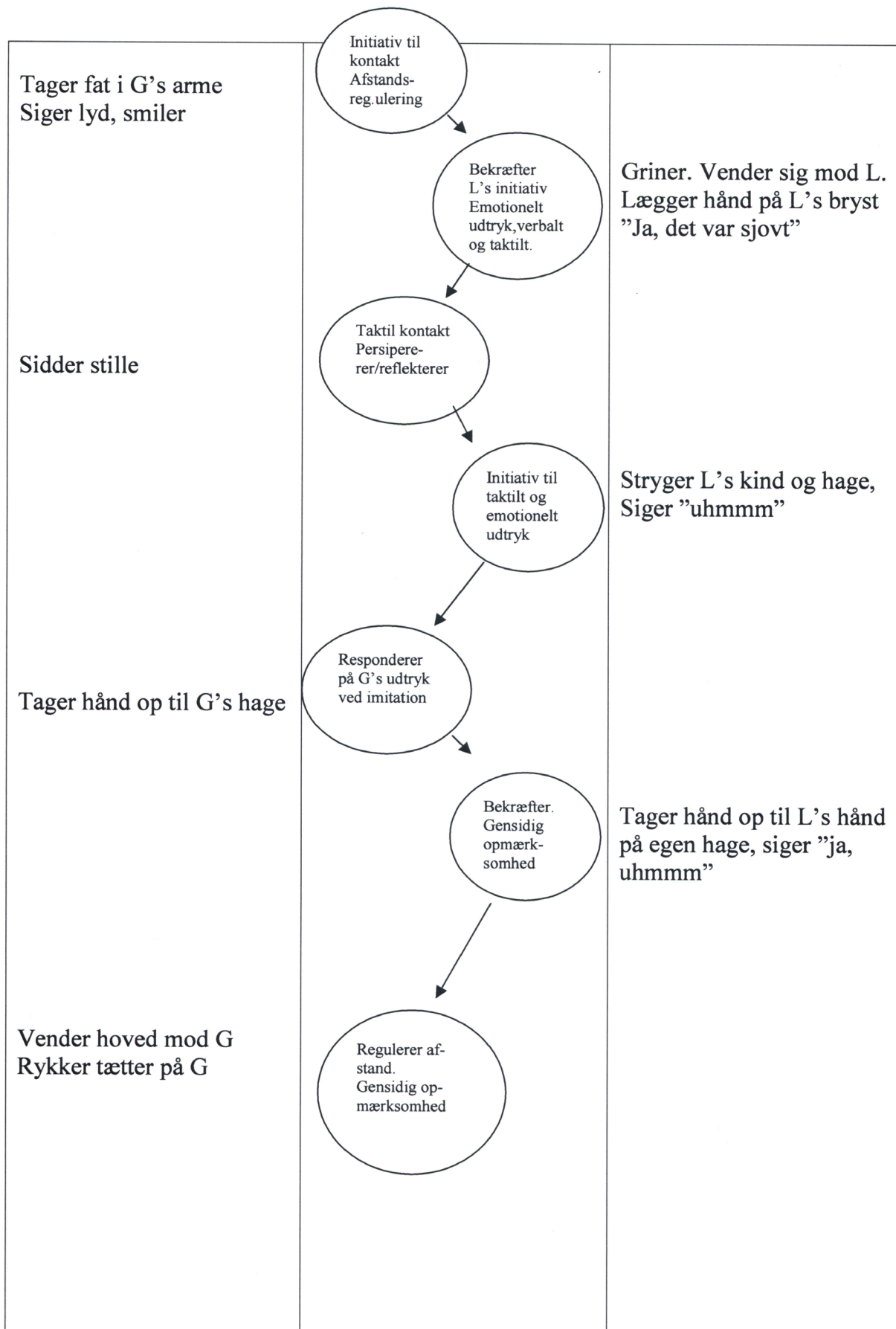
På det første klip vil jeg vise hvordan vi genoptager kontakten. Jeg har valgt dette klip, fordi jeg tror, at disse sekunder kan have betydning for det følgende forløb, og det som sker på mit næste klip. Det er en analyse af, hvordan vi genoptager en kontakt for derigennem at skabe dialog.

Det næste klip har jeg valgt, fordi jeg som partner synes, at der skete noget meget afgørende og ligeværdigt i de efterfølgende minutter. Jeg oplevede, at Lars havde fulgt med i mine gøremål., selv om jeg ikke havde opfanget hans interesse. Jeg oplevede, at der i en slags ustruktureret kontekst pludselig blev ro og plads til, at Lars kunne fortælle om, hvad han tænkte på. I de få minutter det varede, oplevede jeg, at vi "dansede en dans", hvor vi hver især bød ind, som de personer vi er, og ikke kun som partner og døvblind.

Observationer L

Transaktioner over tid

Observationer G

Analyse 1

Når jeg ser dette klip i mikroanalyse, synes jeg, at klippet primært viser en analyse af den kontakt, som opbygges mellem os via de transaktioner der finder sted.

Transaktionsmodellen viser, at vi gensidigt påvirker forløbet og resultatet af den viste situation. Pilene angiver, hvor transaktionerne foregår. Lars tager initiativ til kontakt og hans lyde, taktilitet og smil har betydning for den positive reaktion, han får fra min side.

Jeg lader Lars få tid til bearbejdning/refleksion og kommer derefter med et udspil – stryger Lars's kind og hage. Dette responderer Lars på ved at svare mig. Her gør han det ved at imitere min bevægelse.

Jeg bekræfter, at jeg har mærket L's hånd på min hage, og Lars vender sit hoved mod mig og rykker tættere. Det er disse transaktioner, som tilsammen skaber relationen, og som kan fremme vores fælles opmærksomhed over tid.

Jeg ser dette klip som et godt eksempel på, hvor stor betydning elevens lyde, den taktile kontakt, nærhed og afstandsregulering, emotionelle udtryk, tid, gensidige forventninger og nærvær har, for hvorledes transaktionerne forløber. Jeg ser dette som et **nuværende øjeblik**, hvor parterne hver især har fornemmet den andens oplevelse og følt den gensidige deltagelse i den andens oplevelse. En positiv transaktion. Vi komplimenterer hinanden i ønsket om intersubjektivitet.

Jeg ser en ramme, hvor vi er tilgængelige for hinanden, og hvor begges bud på udspil vægtes lige højt.

Observationer L

Transaktioner over tid

Observationer G

<p>Rækker tændstik mod G</p>	<p>Henvender sig. Giver objekt</p>	
<p>Kikker mod tændstik Virrer med hovedet</p>	<p>Tager objekt. Tilgængelig afventende</p> <p>Opmærksom på objekt. Emotionelt udtryk</p>	<p>Tager tændstik "Skal jeg have den"</p>
<p>Skubber G's hånd ned mod bord, siger lyd</p>	<p>Løfter objekt. Begyndende tolkningsforslag</p> <p>Fuldfører forslg. Emotionelt udtryk</p>	<p>Løfter tændstik "og hvad så"</p>
<p>Smiler</p>	<p>Løfter objekt. Tolkningsforslag</p> <p>Emotionel bekræftelse afventende</p> <p>Emotionel bekræftelse Tolker og forslår nyt objekt</p>	<p>Løfter tændstik "Og hvad så?"</p> <p>Smiler "var det en af dem her?" Peger på stjernekastere</p>

Analyse 2

I dette klip byder Lars ind med et ønske om noget særligt. Jeg er nok klar over, hvad han vil have mig til, da jeg har strøget mange stjernekastere før, men lader dog som om, at jeg ikke ved, hvad jeg skal. Lars prøver at skubbe min hånd ned for at fortælle, at den tændstik skal bruges til noget. Jeg løfter hånden og siger: "Og hvad så?"; imens jeg gør en spørgende gestus med kroppen (se foregående side).

Her opstår et spændingsfelt, som begge parter er opmærksom på. Jeg er bevidst, om det der sker, og jeg bliver i feltet for at få Lars til at blive mere tydelig i hans ønske og udtryk. Lars bliver lidt forvirret og ved faktisk ikke, hvad han skal stille op. Her opstår rod i kommunikationen, og situationen kan enten gå helt i stå eller bevæge sig over i noget nyt. Jeg ser her et eksempel på et **nu-øjeblik**.

En hypotese kan være, at der netop i dette øjeblik er et aktivt inner Alter hos os begge, der skal have "styr" på de indre repræsentationer af f.eks. erfaringer, følelser, kultur og faglighed. Det er gennem de nævnte transaktioner, at vi får ny forståelse for hinanden og dermed skaber læring.

Den meget kompetente unge mand kender sin partner godt, og han ved erfaringsmæssigt, at hun vil gøre alt for at forstå hans ytringer. Her opstår et nyt øjeblik - et **møde-øjeblik** - hvor både Lars og jeg smiler. En fælles oplevelse af at være kommet igennem dette spændingsfelt med en implicit forståelse af hinanden.

Gennem disse klip håber jeg, det er lykkedes mig at få visualiseret, hvad jeg ønskede at arbejde med i denne opgave.

Jeg synes, at jeg i begge klip ser to mennesker, som stræber efter subjektivitet. Jeg ser en partner (mig selv), som prøver at skabe en ramme for, at "noget særligt" kan opstå. Og jeg ser en døvblind, som på grund af en god relation tør tro på, at han er noget værd, som det menneske han er, og med de kompetencer han indeholder.

Konklusion

Under afsnittet 'Problemformulering' opstillede jeg en række spørgsmål. Svaret på mine hypoteser må være, at det har været muligt at belyse mit emne gennem den foreliggende analyse og de valgte teorier.

Det vil sige, at jeg gennem de valgte teorier samt flere års erfaring indenfor døvblindeområdet har fået svar på mine opstillede spørgsmål og fået bekræftet mine hypoteser.

Skal vi på nogen måde kunne bygge en ramme/et stillads omkring en dialog, hvor vi kan opleve øjeblikke - herunder alle de af Stern beskrevne øjeblikke - må vi have kendskab til den enkeltes kompetencer, have viden om den enkeltes kommunikationsmuligheder, have opbygget en tryk base, være åben for den døvblindes input. Vi må give tid, være medoplevende og ikke mindst have kendskab til, hvor vigtig det er med dynamik og spænding, når vi snakker læring og udvikling af selvet. Det kræver, at vi tænker kreativt, tør vove at give slip på vores indre agenda og være parat til at møde mennesket, som sidder overfor os.

Et ønske om intersubjektiv kontakt og udvidelse af det intersubjektive felt skaber basen for, at de nuværende øjeblikke opstår. Flere af disse øjeblikke bemærker vi nok, men de behøver ikke altid træde ind i vores bevidsthed. De udvider området af vores tavse viden.

I nogle tilfælde kan disse relationelle møder føre til fremkomsten af særlige øjeblikke - nu-øjeblikket. Her opstår et spændingsfelt/en tension, som rækker ved relationen og dermed det intersubjektive felt. Denne opståede krise løses så i et nyt øjeblik, nemlig møde-øjeblikket. Når dette øjeblik lykkes, er det autentisk og tilpasset reaktion på den base, som nu-øjeblikket har skabt.

Et nu-øjeblik efterfulgt af et møde-øjeblik er den hændelse, der kan få afgørende betydning for relationen. Og ifølge transaktionsmodellen kan det også få afgørende betydning for fremtidige møder.

At være bevidst om øjeblikkets betydning, indhold, varighed og vigtighed er meget vigtigt for mig som partner. Det er i disse øjeblikke, at forandring bliver skabt, og subjektet træder tydeligt frem.

Det handler om, at vi som partnere skal have mere fokus på subjektet i mødet med den døvblindfødte. At vi anerkender, afventer og bekræfter, og på den måde får mulighed for at udvide vores perspektiv og styrke vores subjektivitet.

Vores viden skal kompensere for de sanser et døvblindt menneske mangler. Samtidigt skal vi møde den anden uforbeholdent, som et andet menneske. Når vi er til stede og nærheden opstår, er der uafbrudt kontakt, og i den situation forsvinder forskelligheden.

Det handler om at være i nu'et, at være til stede. At turde miste fodfæstet og være bevidst om, at øjeblikke kan opstå, og at der i en dialog kan opstå flere på hinanden efterfølgende øjeblikke.

Som tidligere beskrevet af både Stern og Marková består nu'et af et spændings-felt mellem de to parter. En asymmetri, som opstår i en stræben efter intersubjektivitet, og det er netop dette spændingsfelt, der skaber dynamikken. Selve erkendelsen og bevidstheden om dette kan være befriende og afklarende i forhold til at indgå i relationer. Det handler om, at vi skal finde en balance mellem at bevare asymmetrien og skabe symmetri for at kunne bevare dynamikken i dialogen.

Hvordan den døvblinde klarer denne situation afhænger af, hvor modstandsdygtig han/hun er. Modstandsdygtighed bygges op af, hvor ofte man som menneske føler forståelse og accept af den person, man er, og hvor ofte ens ytringer bliver mødt af nysgerrighed. Det er netop gennem denne modstandskraft, at den døvblindfødte kan møde mindre gode partnere og i disse møder skabe flere repræsentationer i de spændingsfelter, som der opstår i en ukendt og måske uforudsigelig situation. Fokus på kvalitet i stedet for kvantitet er en afgørende faktor.

Disse repræsentationer er dannet af enkelte møder - enkelte nu-øjeblikke. Møder eller øjeblikke, som over tid har betydning for dannelsen af subjektet og Agens.

Det er afgørende, at partneren er medoplevende og lyttende. "Lytte" skal forstås i en bred forstand. At være lyttende dækker over flere arbejdsmetoder. Her tænker jeg, at lytning ikke kun betyder, at

man skal være stille, at vi ikke samtidig kan lave en ramme for en given situation, at vi ikke samtidig kan lave en genkendelig struktur (stillads), at vi ikke samtidig kan bruge forskellige læringsstile osv.

Det handler om måden, vi er lyttende på, der styrker den andens Agens. For eksempel kan man godt være lyttende ved at hjælpe døvblindfødte med at formulere sig (se analysemodel 2- begyndende tolkningsforslag).

Det handler jo nok om, at den døvblinde snakker, fordi han/hun har en oplevelse af at være værd at lytte til og at være én, hvis tanker og formuleringer har interesse for den anden. At den døvblindfødte føler sig værdig den andens venten, opmærksomhed, lytten, identificering og tilgængelighed.

Afsluttende vil jeg citere Per Lorentzen (2003,s.13): ”Kommunikasjon og samhandling mellom mennesker fordrer at vi er villige til å tre inn i og involvere oss i hverandres opplevelsesverden slik at det oppleves som vi har en felles verden. Kommunikasjon krever tilstedeværelse. Vi må ta imot invitasjonen fra den andre og de fra oss. Våre ulike perspektiver på den samme hendelsen må veves inn i hverandre.”

Det handler i høj grad om vores menneskesyn, etik og holdninger.

Perspektivering

I denne opgave har jeg fået bekræftet, at et øjeblik ikke blot har betydning for min arbejdsglæde som partner til et menneske, der er født med funktionsnedsættelsen medfødt døvblindhed. Det har i ligeså høj grad betydning for den døvblinde persons udvikling og følelse af værdi. Det gælder nu ikke kun for denne gruppe af mennesker, men for al interaktion mellem to mennesker.

Jeg har undret mig over, at vi i det socialpædagogiske felt stadig skal arbejde så meget og intenst med måden, vi møder et menneske på, som er født med en funktionsnedsættelse og hvilke syn, holdninger og etik, der ligger bag.

Jeg er overbevidst om, at vi er på rette vej. Ikke mindst fordi vi - som kompetente partnere - med hjælp fra blandt andet videoanalyse, den her i opgaven beskrevne transaktionsmodel, egen og fælles refleksion, netværksgrupper og uddannelse vil kunne skabe rum for nytænkning, så det også afspejles i den daglige praksis.

At være en kompetent partner handler netop om, at vi tager ansvar for, at disse fortsatte refleksioner foregår. Mening er ikke i de enkeltes sind, men er noget man forhandler sig frem til i kommunikation mellem aktørerne. Det fordrer, at vi som kompetente partnere aldrig må holde op med at undres og derigennem reflektere over egen praksis og betydningen af den. Kun på den måde kan vi blive og fortsætte med at være kompetente.

Litteraturliste

- Christiansen, Irene (2005): **De nuværende øjeblikke**, Psykolognyt, nr. 3, 2005, s. 3-9.
- Christiansen, Irene (2006): **En dag med Daniel Stern**, Psykolog nyt, nr. 2, 2006, s. 3-9.
- Hanning-Zwanenburg, Aline (2008): **Essay – communication and congenital Deafblindness**. University of Groningen, Faculty of Behavioural and social Sciences. Kan rekvireres på www.dovblindfodt.dk
- Kirkebæk, Birgit (2008): **Kommunikation og relationer – Daniel Stern og Stein Bråten**, VIKOM nyhedsbrev, nr.21, 2008, s. 42-45.
- Larsen Ask, Flemming (2004): **Om at forstå ting der er vanskelige at forstå**, Døvblinde Nyt nr. 1, 2004, s.4-8
- Lorentzen, Per (2003): **Fra tilskuer til deltager - Samhandling og kommunikasjon med voksne utviklingshemmede**. 1. oplag, 1. udgave, Universitetsforlaget, Oslo.
- Lorentzen, Per (2005): **Det dialogiske perspektivet**, Døvblinde Nyt nr. 2, 2005, s. 8-9.
- Lorentzen, Per (2006): **Slik som man ser noen - Faglighet og etikk i arbeid med utviklingshemmede**. 1. oplag, 1. udgave, Universitetsforlaget, Oslo.
- Marková, Ivana (2006): **On 'the inner alter' in dialogue**, International Journal for Dialogical Science vol. 1, nr. 1, s. 125-147.
- Marková, Ivana (2008): **Dialogicality** - Paper fra forelæsning på kommunikationskonference i Leeds. Kan rekvireres på www.dovblindfodt.dk
- Nafstad, Anne (2008): Forelæsninger om **"Dialogisk perspektiv: Ideologi eller relevant forståelsesramme"**, **"Det dialogiske perspektiv på menneskesindet"**, **"Omverdensrelationer i et dialogisk perspektiv"** . Kan evt rekvireres på www.dovblindfodt.dk
- Musels,Samuel J.og Shonhoff, JP (1990): **Handbook of early childhood intervention**, Kapitel 6 "Transactional regulation and early intervention" af Sameroff, Arnold og Fiese, Barbara H., Cambridge university Press.
- Rødbroe, Inger og Janssen, Marleen (2007): **Kommunikation og medfødt døvblindhed - kontakt og socialt samspil**, Materialecenteret, Ålborg
- Samerof, A.J. og MacKenzie, M.J.(2003): **A quater-century of transactional model: How have things changed?** Zero to three. September, 14-22
- Smith, Lars og Ulvund, Stein Erik (1991): **Spedbarnsalderen**, 1. oplag, 1. udgave, afsnit om "utviklingsmodeller", s. 14-17; Universitetsforlaget, Norge.
- Souriau, Jacques, Rødbroe, Inger og Janssen, Marleen(2008): **Kommunikation og medfødt døvblindhed - At skabe mening**, Materialecenteret, Ålborg
- Stern, Daniel (2004): **Det nuværende øjeblik - I psykoterapi og hverdagsliv**. 1.oplag, 1.udgave, Hans Reitzels forlag, København.

